

***Отчет на дейността на
Министерството на отбраната
за периода на управление на
Служебното правителство,
13 март – 28 май 2013 г.***

**Тодор Тагарев, Ася Давидова,
Антон Лазаров, Росен Иванов**

Тодор Тагарев, Ася Давидова, Антон Лазаров, Росен Иванов, Отчет на дейността на Министерството на отбраната за периода на управление на Служебното правителство, 13 март – 28 май 2013 г.

Резюме: Министърът и заместник-министрите и началникът на кабинета в Министерството на отбраната в Служебното правителство, 13 март – 28 май 2013 г., отчитат постигнатите резултати и изпълнението на управленските приоритети и задачи, в това число осигуряването на стабилност и устойчивост в управлението на отбранителния сектор, диалога с организациите, активни по въпроси на отбранителната политика, взаимодействието със съюзници и организации от националния сектор за сигурност. Документът е представен публично и е публикуван на сайта на Министерството на отбраната на 28 май 2013 г.

Ключови думи: Отбранителна политика, операции, отбранителни способности, НАТО, Обща политика за сигурност и отбрана, прозрачност, отчетност, интегритет

Todor Tagarev, Assya Davidova, Anton Lazarov, Rossen Ivanov, Report for the activity of the Ministry of Defence in the period of Bulgaria's Caretaker Government, 13 March – 28 May 2013

Abstract: The minister, deputy ministers and Chief of Cabinet of the MOD in Bulgaria's Caretaker Government, 13 March – 28 May 2013, account for the results and implementation of the main priorities and tasks, including the provision of stability of the defence sector and military operations, open dialogue with the organizations active on defence policy issues, and enhanced cooperation and interaction with our Allies and national security sector organizations. This document was presented publicly and published on the MOD website on May 28, 2013.

Keywords: Defence policy, operations, defence capabilities, NATO, Common Security and Defence Policy, transparency, accountability, integrity

Текстът е лицензиран под [Creative Commons Признание-Некомерсиално-Без производни 2.5 България License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/bg/)

Редактори: доц. Тодор Тагарев, доц. Велизар Шаламанов,
доц. Венелин Георгиев, посл. Валери Рачев

Настоящият отчет представя дейността на ръководството на Министерството на отбраната за периода на управление на Служебното правителство.

Сред основните цели на служебното правителство през периода бяха: постигане на институционална, финансова, икономическа и социална стабилност; организиране и провеждане на изборите за 42-ро Народно събрание; осъществяване на прозрачно управление и ефективно взаимодействие с гражданското общество.

В съответствие с тези цели и Управленските приоритети на Министъра на отбраната на Република България (обявени публично на 20 март 2013 г.),¹ Министерството на отбраната предприе действия, които последователно реализира през отчетния период.

СТАБИЛНОСТ И ЗАКОННОСТ

1. Развитие на въоръжените сили в съответствие с утвърдените стратегически планове

Беше осигурено непрекъснато и устойчиво управление на контингентите в мисии, дежурните сили, провежданите национални и международни учения и на развитието на въоръжените сили в съответствие с утвърдените стратегически планове.

Изпълнява се стратегията за трансформиране на участието на въоръжените сили в операцията на ръководените от НАТО международни сили за поддържане на сигурността в Афганистан. Без проблеми бе извършена ротация на контингента ни там.

С провеждането на тактическото учение „Тракийски страж – 2013 г.“ през месец май приключи сертификацията на Втора батальонна бойна група от състава на Сухопътни войски.

Решенията на Народното събрание и Министерския съвет на Република България, в това число Планът за развитие на Въоръжените сили 2014, се изпълняват по график. В съответствие с утвърдената от НС „Бяла книга за отбраната и Въоръжените сили“ през първото полугодие на 2013 година се извършват организационно-щатни и дислокационни промени общо в 7 военни формирования със срок за изпълнение 01 юли 2013 г.

В процес на изпълнение е преобразуването на МБАЛ-Сливен от състава на Военномедицинска академия в търговско дружество.

2. Създаване на условия на военнослужещите, изпълняващи мисии зад граница и носещи бойни дежурства на територията на страната, да гласуват

Създадена бе цялостна организация военнослужещите от състава на българските военни контингенти в Босна и Херцеговина, Косово и Грузия да упражнят правото си на глас в посолствата на Република България в съответните столици, а военнослужещите, участващи в Ротационна подготовка в Хохенфелс-Германия – в Генералното консулство на Република България в град Мюнхен. Отчитайки степента на заплахата за личния състав, в Афганистан гласуването бе организирано в база "Феникс", Кабул и на летище „Кандахар“. С военнотранспортен самолет С-27J „Спартан“ бяха превозени бюлетините, както и членовете на комисиите, а националните командири на място създадоха организация по тяхното посрещане, транспортиране и оборудване.

¹ Вж. още Тодор Тагарев, Управленски приоритети на министъра на отбраната на Република България в Служебното правителство 2013, *CSDM Views* 20 (2013 г.).

Предложената организация осигуряваше условия за гласуване на всички военнослужещи с изключение на тези в Мали (четирима военносслужещи) и в Либерия (двама).

Военносслужещите от състава на българските военни контингенти подадоха заявления и гласуваха, както следва:

- от българския военен контингент в Босна и Херцеговина – подали заявления 10 военносслужещи и гласували 9;
- от българския военен контингент в Косово – подали заявления и гласували 11 военносслужещи;
- от българския военен контингент в Грузия – подали заявления 7 военносслужещи и гласували 5;
- в Германия – 15 военносслужещи от Сухопътни войски са подали декларации и 23 военносслужещи от Служба „Военна полиция“ са упражнили правото си на глас;
- 330 военносслужещи от българския военен контингент и граждански лица са подали заявления за гласуване в изборителните секции в Кабул и Кандахар, Афганистан. В изборния ден с декларации са дописани 63 изборители. Гласували са 384 души.

Общо, правото си на глас упражниха 447 (89.4 %) от военносслужещите зад граница.

Бяха предприети всички мерки за гарантиране сигурността на участниците в изборния процес. Изборният ден протече без инциденти и нарушения и без да се нарушава графика за изпълнение на задачите. Отпуснатите финансови средства в размер на 40 000 лв. бяха изразходвани и предстои тяхното отчитане.

Във военните формирования на територията на страната също беше създадена необходимата организация военносслужещите, които изпълняват своите професионални задължения и носят бойно дежурство, да упражнят правото си на глас.

ДИАЛОГ, УВАЖЕНИЕ, ИНТЕГРИТЕТ

3. Активизиране на диалога с професионални, академични, обществени организации и бизнес сдружения, работещи по въпроси на отбранителната политика

Беше създаден Обществен съвет по отбранителна политика (ОСОП). Съветът беше конструиран на основата на три водещи принципа:

Надграждане: ОСОП нямаше за цел да замени съществуващи механизми за диалог на Министерството на отбраната с професионални и неправителствени организации, а да разшири кръга от партньори на МО и да ги ангажира в двупосочни форми на комуникация;

Отвореност: в работата на ОСОП имаха възможност да участват всички професионални, академични, обществени организации и бизнес сдружения с експертна и гражданска позиция в сферата на отбраната;

Диалогичност: всички членове на Съвета имаха възможност да предоставят, споделят мнения, становища и предложения, използвайки заседанията на Съвета и създадената, за да подкрепи неговата дейност, онлайн платформа – www.defencepolicy.bg.

За периода 09 април - 27 май 2013 г. Съветът проведе една среща и шест те-

матични дискусии. В заседанията участваха общо близо 100 експерти от 29 неправителствени организации, представители на МО и подчинените му структури.

В трите тематични направления: „Модерната политика за сигурност и отбрана в 21 век“, „Професионалистите в отбраната в 21 век“ и „Иновации, технологии, отбранителна индустрия“ бяха представени над 15 индивидуални писмени становища от членовете на Съвета.

Всички налични към момента материали са качени на Интернет страницата на ОСОП: defencepolicy.bg

За целите на ОСОП беше осигурено пълно видео и аудио заснемане на работата на Съвета с помощта на военните медии.

В процес на подготовка е отпечатването на книга, събрала резултатите, изводите и обобщенията от тематичните дискусии и дейността на ОСОП с работно заглавие: „Общественият дневен ред в отбраната“.

В тематично направление „Иновации, технологии, отбранителна индустрия“ ОСОП провеждаше заседанията си във специфичен формат – т.нар. Индустриален форум (ИФ). Към днешна дата е налице съществено активизиране на дейността на ИФ. На проведеното на 26 април 2013 г. заседание към ИФ се присъединиха 12 нови члена (при което броят им достигна 26), в т.ч. бизнес организации, университети и ведомства. Бяха приети Правила за работата на ИФ, определен бе състава на Направляващ съвет и Секретариат, беше одобрен списък с работни групи по тематични и експертни направления.

На 21 май 2013 г. беше проведено и първото заседание на експертна група „Киберотбрана“ с фокус върху възможните направления и модалности на дейността на групата. Срещата на представители от администрацията, научните среди и ИТ бизнеса беше оценена като начало на обещаващо публично-частно партньорство в областта на киберотбраната.

Предвижда се в периода 01 юни – 30 септември 2013 г. да започнат работата си и останалите 13 работни групи на Индустриалния форум.

4. *Балансиране на военната и гражданска експертиза и стабилизиране на управленските процеси в интегрираното Министерство на отбраната*

Бяха създадени възможности за по-добро балансиране и видимост на военната и цивилна експертиза в МО, в това число чрез подобряване на взаимодействието между Постоянния секретар и Началника на отбраната. Решено бе Началникът на отбраната като най-старши военнослужещ и Постоянният секретар като висшият държавен служител в МО да изготвят съвместно ключови решения и документи по реализиране на отбранителната политика, както и да дават съвместни пресконференции.

След направен анализ на функциите и структурата на Постоянната делегация на Република България в НАТО, с решение № 308 от 18 май 2013 г. бе изменено и допълнено Решение № 887 на Министерския съвет от 2002 г. за състава на Постоянната дипломатическа мисия на Република България към НАТО в Брюксел (изменено с решения на Министерския съвет № 21 от 2005 г., № 219 от 2009 г. и № 355 от 2010 г.).

Бяха създадени две служби: Служба на съветника по въпросите на отбраната и Служба на военния представител.

Този акт също бе насочен към утвърждаване на принципа на разделение и споделяне на правомощията и отговорностите на политическото, военното и административното ръководство и уважение на експертизата на всяка една от трите групи.

5. Утвърждаване на интегритета на отбранителната организация

В края на март Постоянният съвет по антикорупция в МО утвърди анкетни карти за оценка на корупционния риск в министерството, които бяха изпратени до членовете на Политическия кабинет, всички административни звена в МО и до второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на отбраната. Инспекторатът на МО обобщил резултатите от попълнените анкетни карти и въз основа на системен анализ изготвил карта на корупционния риск в отбранителния сектор.

При направената оценка за степента на корупционния риск по области, като най-рискови бяха открити следните дейности:

- *в областта на доставките и сключването на договори:*
 - Липсата на финансов разчет за целия жизнен цикъл на използване на продукта и честите промени в договора с първоначалния печеливш (понякога също и единствен участник), който обикновено е изпълнител и в последващи договори за осигуряване на експлоатацията;
 - Определянето на изискванията и/или техническите спецификации в полза на един определен продукт и/или контрактор;
 - Недостатъчната компетентност на служителите, които се занимават с управление на проекта и са на позиции, свързани със сключване и управление на договори;
 - Продажбата на отбранително оборудване по преценка на отделни служители или малка група служители в отбраната;
 - Сключването на договори за доставка при липса на конкуренция;
 - Липсата на изисквания към участници в търг за договори за доставка и утилизация; участие на фирми, за които се знае, че са участвали в дейности, свързани с корупция;
 - Ограничената прозрачност в управлението на търговски дружества с принципал министъра на отбраната и липса на ефективни механизми за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси.
- *в областта на бюджетирането и финансовия мениджмънт:*
 - Използването само на вътрешни източници на експертиза по бюджетно планиране (напр. при остойностяване на проекти и програми);
 - Липсата на стриктни и прозрачни процедури за формиране на цени и норми и на система за събиране и валидиране на данни.
- *в областта на управлението на човешките ресурси:*
 - Незащитеността на тези, които сигнализират за нередности и предоставят доказателства за корупция;
 - Несанкционирането на публично известни случаи на корупция или конфликт на интереси;
 - Извършването на подбор на военнослужещи и цивилни служители за заемане на международни длъжности или дългосрочно обучение в чужбина по собствена преценка;
 - Вземането на самостоятелни решения от страна на ръководителите за назначаване, повишаване и освобождаване на цивилни служители.

- *в областта на операциите:*
 - Невъзможността за осъществяване на контрол по договори с местни фирми, сключени от цивилни служители или военнослужещи, които са в театъра на операцията);
 - Липсата на конкурентна среда, поради наличието на един или малко потенциални участници в търговете;
 - Липсата на общи изисквания към потенциалните участници в търга относно извършването на проверка за потенциален конфликт на интереси, връзки с организираната престъпност и т.н.

Въз основа на оценката на корупционния риск в отбранителния сектор бяха определени краткосрочни и средносрочни мерки за предотвратяване на конфликт на интереси и корупция в отбранителния сектор. В ход е актуализация на Плана за действие за прилагане на политиката на антикорупция в Министерството на отбраната за 2013 г.

За периода на управление на служебното правителство Министерството на отбраната предприе стъпки в посока на утвърждаването на България като водещата нация в рамките на Процеса на срещи на министрите на отбраната от Югоизточна Европа (SEDM) и водеща страна в Доверителния фонд на НАТО по програмата „Изграждане на интегритет“.

МО бе домакин на тридневен работен семинар (23- 25 април 2013 г.) на тема „Интегритет в областта на придобиването и доставката на въоръжение и техника, утилизацията и публично-частното партньорство“, в който участие взеха над 30 експерти от 10 страни от Югоизточна Европа, Украйна, Азербайджан, Армения, Грузия, Молдова и Русия. По време на форума, в който участваха и министрите на отбраната на България Тодор Тагарев и на Грузия Иракли Аласания, бяха обсъдени теми, свързани с корупционните рискове в областта на обществените поръчки в отбраната, при утилизацията на излишно въоръжение и техника и публично-частното партньорство в отбранителния сектор. Участниците разгледаха добри антикорупционни практики и политики с основна цел подобряване на отбранителната ефективност.

Като потвърждение на водещата роля на България, в периода 28 април- 1 май 2013 г. министърът на отбраната Тодор Тагарев взе участие с доклад по утвърждаване на интегритета в 83-ия „Роуз-Рот“ семинар на Парламентарната асамблея на НАТО на тема: „Южен Кавказ- геополитика, евроатлантическа интеграция и вътрешнополитически предизвикателства“, проведен в Тбилиси, Грузия.

СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

6. *Финализиране на консултациите в НАТО за приемане на пакета от "Цели за способности 2013"; Ефективно включване в инициативите за „интелигентна отбрана“ на НАТО и „обединяване и споделяне“ на Европейския съюз“*

Пакетът Цели за способности 2013 се базира на Минималните изисквания за способности на НАТО 2012, необходими за постигане на нивото на амбиция на Алианса. Преговорният процес включваше два кръга от консултации.

Приети за изпълнение през следващите години са 56 "Цели за способности", както и изграждане и поддържане на 50 формирования.

Оценката на риска, заедно с окончателния пакет Цели за способности в съюзното планиране ще бъдат обобщени в Доклад, който ще бъде приет по време на юнската среща

на министрите на отбраната на страните-членки на НАТО.

Бяха анализирани съответни проекти по „интелигентна отбрана“ на НАТО и „обединяване и споделяне“ на ЕС и определени подходящи длъжности, които да се заемат като доброволен национален принос.

7. Развитие на механизмите на взаимодействие между институциите в сектора за сигурност и на публично-частното партньорство

Под ръководството на министъра за електронното правителство, по инициатива на министерството на отбраната и с участието на МВР бяха проведени няколко междуведомствени срещи, с цел стартиране на процеса на разработване на Национална стратегия за кибер сигурност. Конкретният принос на Министерство на отбраната е в разработване на проект с основите на тази стратегия, която беше предоставена на ведомствата, определени за водещи в този процес (МТИТС, ИА ЕСМИС и ДАНС).

Беше разработен проект на програма за развитие на способности за кибер отбрана. Предстои програмата да бъде обсъдена и утвърдена. В процеса на разработването ѝ се провеждат публични обсъждания, в т.ч. с участието на представители на бизнес сдружения. По този начин се създават предпоставки за модерно, мрежово взаимодействие и ефективно бъдещо публично-частно партньорство за кибер отбрана и сигурност.

Разработена е концепция за създаване на структура за кибер отбрана в състава на резерва. Със заповед № ОХ–013/17.05.2013 г. са разкрити длъжности за специалисти по киберотбрана от доброволния резерв в състава на Стационарната комуникационно-информационна система. Подготвя се обявяването на конкурс и набиране на резервисти (до 30 август 2013 г.) за специалисти по киберотбрана от доброволния резерв.

* * *

Всички тези дейности и приоритети намериха място в документа „Насоки за развитие на отбранителната политика на Република България“, приет от Междуведомствения съвет за участие в НАТО и Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз. Този документ може да послужи като основа в търсенето на консенсус между основни политически сили и обществени организации по въпросите на отбраната – необходимо условие за устойчиво развитие на въоръжените сили в изпълнение на текущи и бъдещи изисквания и реализиране на интелигентни решения заедно със съюзниците от НАТО и ЕС.

ЛИТЕРАТУРА

Tagarev, Todor. *Management Priorities of the Minister of Defence of the Republic of Bulgaria in the 2013 Caretaker Government In CSDM Views*. Sofia: Centre for Security and Defence Management, 2013.